

scotoom, is lichtschiuw en duizelig. Zij heeft niet gebraakt. Wel is zij opmerkelijk depressief. Den volgenden dag is de temperatuur tot het normale gedaald (centraal veroorzaakte temperatuursverhoging). De hoofdpijn is niet zoo heftig meer, patiënte blijft echter nog een dag of vier duizelig, suf, en lusteloos. Eenigen tijd later herhaalt zich de aanval, het beloop is bijna congruent aan den vorigen. Daar patiënte vroeger nooit migraineaanvallen heeft gehad en ook in de familie geen daarmee verband houdende aandoeningen (epilepsie, urticaria of dergelijke) voorkomen, drong zich de gedachte op aan een verband met het climacterium, zoodat ik besloot het tijdsverloop tusschen de aanvallen te noteeren, daar het mij had getroffen, dat het interval tusschen den eersten en tweeden aanval ongeveer een maand moest zijn geweest. Inderdaad volgden de aanvallen elkaar iedere maand met groote regelmaat op, al wisselde soms de hevigheid. Tusschen de aanvallen in leed patiënte niet aan migraine of aan een aequivalent daarvan, wel was zij zeer gedeprimeerd voornamelijk uit angst voor den volgenden te verwachten aanval. Hoewel de resultaten van ovariumpraeparaten, per os ingenomen, bij climacterische klachten niet fraai zijn, besloot ik in dit geval toch een proef te nemen met Ovarnon tabletten. Overigens gaf ik geen enkel migrainecoupeerend middel. Tot mijn verrassing verbeterde daarmee niet alleen onmiddellijk de depressieve toestand, maar tevens bleven de aanvallen weg. De proef op de som werd geleverd, toen patiënte op mijn advies na een gebruik van 4 maanden de medicijnen liet staan. Op den te verwachten tijd kreeg zij opnieuw een aanval, zoodat zij opnieuw de tabletten ging gebruiken. Na 2 $\frac{1}{2}$ jaar ongeveer bleef zij ook zonder tabletten vrij van aanvallen, nadat zij echter bij vorige pogingen om de therapie te staken telkens weer, zij het lichtere, aanvallen kreeg. Vast staat, althans zeer waarschijnlijk is het, dat deze aanvallen als aequivalent van de menstruatie beschouwd moeten worden en tevens, dat er langs hormonale weg invloed op werd uitgeoefend.

Marum, 10 December 1938.

K. J. JAMES.

EEN GEVAL, VAN DROOG GANGRAEN VAN DE LINKER HAND TENGEVOLGE VAN ENDARTERIIITIS OBLITERANS.

Dit voorjaar was ik in Weenen, waar de, tot dien tijd als röntgenoloog aan de re Chir. Universitätsklinik verbonden prof. SGALITZER, zoo vriendelijk was, mij aangaande techniek en diagnostiek van de arteriographie uit zijn rijke ervaring te onderrichten.

Ik dacht daaraan terug, toen ik gisteren in dit *Tijdschrift* de mededeeling las van collega DE WIJN over gangraen van de hand door arteriitis obliterans, met opvolgende amputatie. — Ik hoop, dat mijn collega mij niet van betweterij zal beschuldigen, indien ik hem opmerkzaam maak op een therapie, die in een volgend geval misschien tot het behoud van de hand zal leiden. Bovendien is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat bij denzelfden patiënt, op een later tijdstip, dezelfde verschijnselen zullen ontstaan aan den anderen arm of één der beenen, wat, indien niets meer beproefd zou worden dan nu, een ramp zou beteekenen. Ik wil hem wijzen op een artikel van SGALITZER, in de *Fortschritte auf dem Gebiete der Röntgenstrahlen*, Band 56, 1937, H. 3, waarin hij een geval beschrijft, dat ik zoo kort mogelijk zal mededeelen.

In 1930 werd bij een man van 47 jaar, ergens anders, de linker arm boven den elleboog geamputeerd voor gangraen, tengevolge van arteriitis obliterans. 2 Maanden later kwam hij bij SGALITZER met symptomen aan de rechter hand. Licht livide verkleuring van de hand, evenzoo aan de vingers. Hevige pijnen. De vingers werden stijfgehouden en konden slechts weinig bewogen worden. De hand voelde koud aan.

Arteriographie na inspuiting van 30 pCt. abrodil. Diagnose arteriitis obliterans. In de hand en de vingers zijn geen vaatvullingen te zien. Snel na de inspuiting volgde verbetering; de hand kreeg een roode kleur, begon te zweeten; de hevige pijnen hielden op. De patiënt is sedert 7 jaar geheel zonder klachten en genezen!

Een tweede geval wordt verder medegedeeld en SGALITZER vertelde mij er nog meer. De merkwaardige verbetering verklaart hij als volgt: Bij een groot gedeelte der organische vaatafwijkingen (arteriosclerose, endarteriitis obliterans, thrombangiitis BÜRGER, en zoo voort) komen secundaire vaatkrampen voor. Hij neemt nu een vaatverwijdende werking van het organische joodmolecuul aan, op den in kramp verkeerenden vaatwand. De secundaire vaatkramp zou opgeheven worden en de vaatdoorstroming is beter.

Het is belangwekkend twee, 5 minuten na elkaar opgenomen, photo's te bezien, waar de patiënt tweemaal ingespoten wordt en daarbij het verschil in vaatvulling waart te nemen. In 1/3 van zijn zware gevallen kon SGALITZER door deze eenvoudige injectiemethode groote verbetering of genezing verkrijgen. Hij stelt dan ook deze methode boven de periphere sympathectomie van LERICHE; laat ze in ieder geval, ook al uit diagnostische overweging, hieraan voorafgaan.

's-Gravenhage, 11 December 1938.

J. EXALTO.

BERICHTEN.

Wetten, besluiten, enz..

Wijziging der Ongevallenwetten en der Ziektewet. — De Eerste Kamer heeft de ontwerpen tot wijziging der Ongevallenwet 1921 en der Land- en Tuinbouw-Ongevallenwet 1922 zonder hoofdelijke stemming aangenomen. Hetzelfde is geschied met de wijziging der Ziektewet.

Mr. C^A. M. SCHENCK.

BUITENLAND.

ZWEDEN. — Geneeskundige parachutisten. Reeds sedert eenigen tijd wordt in Lapland van wege de „Aero-ambulance” hulp verleend door artsen, die zich per vliegtuig naar den zieke begeven en dezen op een medegebrachte draagbaar onderzoeken en zoo noodig medenemen. Wegens de vaak voorkomende moeilijkheden met de landing worden nu de artsen geoefend in het gebruik maken van de parachute, ten einde in dringende gevallen sneller hulp te kunnen verleen (Zeitschr. f. ärztl. Fortb., 15 November).

PARIJS. — Rijdende pharmacie. Eenige jaren geleden, zoo bericht de Parijsche briefschrijver in *The Lancet* van 19 Juni, zijn eenige apothekers begonnen, een filiaal van hun apotheek per motor het land op te sturen. Dit was niet alleen voor de buiten gevestigde apothekers schadelijk, maar het ontaardde ook in onbevoegde uitoefening der geneeskunst, omdat voor alle mogelijke kwalen middeltjes werden uitgereikt. Reeds twee jaren geleden werd dit door de wet verboden, maar pas in October van dit jaar werden enkele overtreders gestraft, zij het ook slechts met boete van 400 francs en verplichting tot een vergoeding van 1000 francs aan het apothekerssyndicaat, dat de ondernemende vakgenooten had aangeklaagd.

LEIPZIG. — Voortgezette staking van de moederschoot. In *Deutsche med. Wochenschr.* van 18 November toont de schoolarts E. W. KOCH aan, dat ondanks de stijging van het geboortencijfer in Duitschland, die gevolgd is op de invoering van huwelijks- en geboortepremies, het aantal geboorten veel te klein blijft om de bevolking in stand te houden. De premies hebben voornamelijk gewerkt in kringen, die toch reeds tot de eenigszins vruchtbare behooren 1), maar reeds is aangetoond, dat in de jaren 1934—1937 zelfs in de jongste echtverbintenissen niet eens gemiddeld één kind werd geboren. Te Leipzig is gebleken, dat het nog niet is gelukt, een aantal van de jonge echtparen, die slechts één kind kregen, te doen overgaan tot de groep der twee-kindergesinnen. Van de kinderen, die in de jaren 1934 tot 1938 voor de scholen werden ingeschreven, waren, vóór als na-

1) Hieronder gezinnen, die door andere schrijvers genoemd zijn „asoziale Gross, familien”.